

תפ"ח 39519-03-22 (ירושלים) - מדינת ישראל נ' אחמד נסלה

פלילי - שיקולי ענישה

פלילי - היסוד הנפשי

פלילי - סייגים לאחריות הפלילית

פלילי - חוק העונשין - עבירות ביטחון המדינה

פלילי - חוק העונשין - עבירות המתה

בית המשפט המחוזי בירושלים

01 יולי 2024

תפ"ח 39519-03-22 מדינת ישראל נ' נסלה

בפני כב' השופטים א' דראל-סגן נשיא, א' אברבנאל, ח' זנדברג

בעניין: מדינת ישראל
ע"י

המאשימה

נגד

אחמד נסלה

ע"י עו"ד רמזי קטילאת

הנאשם

הכרעת דין

השופטת ח' זנדברג:

כתב האישום

1. נגד הנאשם (יליד 1998) הוגש כתב אישום הכולל שני אישומים בעבירות של מעשה טרור של ניסיון לרצח לפי סעיף 1305(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 בצירוף סעיף 37 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.

אישום ראשון

2. לפי הנטען באישום הראשון, הנאשם רשום במרשם האוכלוסין בישראל. במועד סמוך לאירועים

שיתוארו, גמלה בלבו של הנאשם ההחלטה לבצע פיגוע רצחני ממניע לאומני ודתי בדרך של שיסוף צווארו של יהודי אקראי שיזדמן בדרכו. ביום 2.3.2022 בשעה 17:00 לערך הגיע הנאשם לכפר חיזמה הסמוך לירושלים כשהוא מצויד בסכין. באותה עת נכח במקום המתלונן א', יליד 1973, בסמוך לחנות חלקי חילוף לרכב. הנאשם ניגש מאחוריו אוחז בסכין יפנית, קפץ על מתלונן א' מאחוריו והחל לשסף את צווארו של מתלונן א' באמצעות הסכין היפנית בכוונה להמיתו.

3. מיד לאחר מכן התרחק הנאשם ממתלונן א', ושב וניסה להתקרב אליו שוב. מתלונן א' הרים חבילת קרטון שהייתה במקום כדי להתגונן. הנאשם הרים מוט ברזל באורך 150 ס"מ המחובר לחישוק מתכת של צמיג רכב וזרק אותו לעבר מתלונן א' כדי לפגוע בו. בעל חנות חלקי החילוף הגיע למקום ועצר את מוט הברזל באוויר. כתוצאה מכך פגע המוט בידיו של בעל החנות. מיד לאחר מכן, ברח הנאשם מהמקום בריצה.

4. בשל מעשיו של הנאשם נגרם למתלונן א' חתך בצוואר באורך כארבעה ס"מ, שחדר בחלקו את הפלטיזמה, והוא נזקק לתפרים.

אישום שני

5. לפי הנטען באישום השני, ביום 3.3.2022 בשעה 8:00 (למחרת האירוע שתואר באישום הראשון) שב הנאשם לכפר חיזמה לאחר שהצטייד בסכין נוספת. באותה עת נכח במקום מתלונן ב' (יליד 1954) בסמוך לחנות מכולת. הנאשם ניגש למתלונן ב' ושאל אותו אם ערבי. מתלונן ב' השיב בשלילה, והנאשם הוציא מכיס מכנסיו סכין והחל לשסף את צווארו של מתלונן ב' באמצעות הסכין בכוונה להמיתו. מתלונן ב' ניסה להגן על עצמו באמצעות ידיו, ובמקביל יצא מהמכולת בעל המכולת כדי לעזור למתלונן ב'. בעקבות זאת, נמלט הנאשם מהמקום בריצה.

6. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, נגרמו למתלונן ב' שלוש דקירות בצווארו: חתך חוצה פלטיזמה ב-Zone 2; חתך שטחי נוסף ב-Zone 2; וחתך שטחי נוסף ב-Zone 1. מתלונן ב' נזקק למספר רב של תפרים באמצעות סיכות ואושפז ליום אחד.

תשובת הנאשם

7. הנאשם הודה, בעיקרם של דברים, בעובדות כתב האישום, וטען להגנת אי שפיות הדעת וכן טען שלא התקיים בו היסוד הנפשי הנדרש. להלן תשובתו המפורטת של הנאשם:

"תשובתנו לאישום היא כי לנאשם עומדת הגנה של אי שפיות מחמת מצבו הנפשי בו היה שרוי בשעת המעשה ומחמתו פעל כמתואר בכתב האישום, על שני אישומיו... אנו לא טוענים להעדר כשירות לעמוד לדין, אלא רק להעדר אחריות.

...הנאשם מאשר את הטענות העובדתיות כלפיו במובן זה שהנאשם היה נוכח במקומות הנזכרים באישום הראשון ובאישום השני, וכן ביצע את המעשה המיוחס לו בסעיפים 3, 4 ו-5 בכתב האישום

עמוד 2

לאישום הראשון, וסעיפים 2, 3 ו-4 לאישום השני [שהם הסעיפים העוסקים ברכיבי היסוד העובדתי].

הנאשם מאשר שהמתלוננים נפגעו באופן המתואר בכתב האישום.

הדיון יתנהל בשאלת אחריותו של הנאשם למעשיו בשל העדר שפיות.

אבקש להוסיף כי בכל מקרה תהייה לנו טענות שהמעשה וטיבו לא היה יכול לגרום למותם של המתלוננים, כלומר שלא מתקיים היסוד הנפשי הנדרש לעבירות" (עמ' 7 לפרוטוקול מיום 20.9.2022).

התשתית הראייתית הרלוונטית

8. מכיוון שטענת ההגנה המרכזית של הנאשם היא טענת אי שפיות הדעת, נידרש לתשתית הראייתית הנוגעת לטענה זו.

רקע

9. הנאשם, יליד 21.12.1998, נולד בשיקגו, ארצות-הברית. כשהיה כבן שבעה חודשים, שב עם אמו לישראל והתגורר עמה במחנה הפליטים שועפט. הנאשם הוא בן יחיד לאמו. אביו, שהיה נשוי לאישה נוספת, תושבת ירדן, ואב לחמישה ילדים, נפטר בשנת 2009 (שו' 1 לת/20א; עמ' 2 לחוות דעת ד"ר מאסלחה).

10. הנאשם למד במסגרות החינוך בארץ (בית ספר יסודי ותיכון), ואז נסע לארצות-הברית להמשך לימודים. בשלב מסוים, הפסיק את לימודיו וביוני 2021 שב לישראל, והתגורר עם אמו (שו' 1 לת/20א). בישראל עבד הנאשם מספר חודשים בעבודות ניקיון ברכבת ישראל (ראו עדות עדי ההגנה מוחמד גמגום ומוחמד ג'אבר), והמשיך בהתקרבות לדת. לדברי אמו, הנאשם "היה הולך לאלאקצא היה הולך למסגד היה מתפלל כל הזמן והיה צם הרבה" (שו' 25 לת/20א).

28.9.2021: אשפוז בבית החולים הרצוג - פסיכזזה על רקע שימוש בסמים

11. ביום 28.9.2021 אושפז הנאשם במחלקה הפסיכיאטרית בבית החולים הרצוג. לפי מכתב השחרור מהאשפוז (מיום 4.10.2021), "הגיע בליווי אמא ואחיו עם הפנייה מתחנת משטרה... עקב התנהגותו בלתי צפויה ומסוכנת על רקע הזנחה עצמית על פי הוראת בדיקה כפויה", "למד עד כה י"ב ולאחר מכן נסע המשך לימוד לאמריקה. לא ממש מובן מה הוא למד שם, אך עבד בשיפוצים. לפני 7-8 חודשים חזר משם, סיבת חזרתו לא ברורה. במשך כל התקופה הייתה ירידה משמעותית בתפקוד יומיומי. הסתגר בחדרו. לא יצר קשר עם קרובי משפחה. ישב רק בבית. לציין בתקופת לימודים באמריקה השתמש בכדורים 'דומה ריטאלין' ADERAL. לדבריו, [נ]טל כדורים לפעמים ללא השגחה וללא הגבלה. לא יכול לציין כמות". "מהלך אשפוז נוכחי: המטופל לאחר שעזב הבית מאתמול ולא ידוע לאיפה ואיזה מטרה. חיפשה אותו המשטרה. נתפס במחסום ונלקח לתחנה לבדיקה. נראה מרושל. לא יציב בדיבור ולא יציב

נפשית...". בסיכום צוין כי "המטופל אושפז עם פסיכוזה על רקע שימוש בסמים. במהלך הבדיקה לא נצפו הפרעות בחשיבה, תפיסה או התמצאות. במחלקה ללא אירועים של התנהגות חריגה או נטולת שליטה..." (ת/15). ההדגשה הוספה).

12. ביום 2.11.2021, התקשר הנאשם למוקד 100 של המשטרה, ודיווח (באנגלית) כי "אני מתקשר כדי לדווח על עבירה שעלולה להתבצע", "אני מרגיש שאני עומד להרוג מישהו". הנאשם מסר למוקדנית שהוא בבית חולים הרצוג והוא מרגיש שהוא עומד להרוג אחד המטופלים "בגלל שהם יהודים ואני מוסלמי", "בבקשה תבואו לפני שאני הורג מישהו, את מבינה את הסיכון?", "אני לא יכול לעצור את עצמי הרבה זמן... בגלל שהם יהודים ואני חייב" (ת/5).

13. בסמוך לאחר מכן, יום 2.11.2021 בשעה 14:54, נחקר הנאשם בתחנת המשטרה במגרש הרוסים ב"איומים ממניע גזעני, בכך שאתה התקשרת היום למוקד 100 של המשטרה ואיימת שאתה תרצח יהודים וזאת בניגוד לחוק". תשובת הנאשם לחשד האמור הייתה כדלקמן:

"ת. זה לא מגזענות ולא מכלום. זה מתוך דת. זה מניע דתי.

ש. מה הכוונה? מה המניע שלך לרצות ולרצוח יהודים?

ת. יש פסוק לפי השריעה הסונית שאומר שלא יקום יום תחיית המתים אלא אחרי שהעצים הסלעים יעידו על כך שמתחבאים מאחוריהם יהודים.

ש. מה זה אומר?

ת. אני לא יודע בדיוק מה הפרשנות אבל כתוב בואו ותהרגו אותם.

ש. תהרגו את מי?

ת. את אלה שמתחבאים מאחורי העצים והסלעים. הכוונה ליהודים.

ש. למה להרוג את היהודים?

ת. אלוקים יודע. אין לי סיבה. זה מה שרשום בפסוק לפני 1400 שנה. אני לא יודע למה. אבל אני מאמין שזה מסורת נכונה. ויש עוד מסורת שאומרת שלא ישבו שני אנשים שאחד מהם כופר והשני רוצח בגיהנום...

...הפרשנות פה שהרוצח הוא המוסלמי והכופר הוא כל אדם שהוא לא מוסלמי. יהודי או נוצרי" (ת/8).

14. בהמשך אותו יום, 2.11.2021, בשעה 20:45, שב ונחקר הנאשם בתחנת המשטרה במגרש הרוסים. הנאשם שב ואמר לשוטר כי "זה כן ככה בקוראן, ככה אמר נביא מוחמד, ככה כתוב בקוראן" (ת/9).

5.11.2021: אשפוז ב"שער מנשה" - מתמצא בכל המובנים; שימוש בסמים

15. נוכח החשד המתואר לעבירת איומים, ובהתאם להחלטת בית משפט השלום בירושלים (מ"י 6385-11-21), אושפז הנאשם ביום 5.11.2021 בבית החולים הפסיכיאטרי "שער מנשה". בסיכום האשפוז (מיום 10.11.2021) נכתב כי "הובא ע"י משטרת ירושלים... ע"פ החשד איים לרצוח יהודים בעת שהותו באשפוז בביה"ח הרצוג שם מאושפז מאז ה- 9.10.21, בהרצוג סירבו לקבלו חזרה **מתוך מסקנה שלא מדובר בחולה נפש**. לאחר הדיון בביהמ"ש, הוחלט שיעבור למוסדנו..." (ת/16). ההדגשה הוספה). כן פורט בסיכום האשפוז מ"שער מנשה":

"ברקע, בן 22, רווק, תושב ירושלים המזרחית (שועפט), עד לפני 4 חודשים התגורר 4 שנים בארה"ב, שם לדבריו למד הנדסת מחשבים באוני' אילינוי ועבד בשיפוצים. היה מוכר למערכת הפסיכיאטרית בארה"ב, לדבריו על רקע דיכאון שברקע שימוש בסמים. טופל בנוגדי דיכאון שלא זוכר את שמם כעת. לאחרונה הסתבך לדבריו עם חברתו בארה"ב על רקע תלונותיה על אלימות מצידו, עבר הליכים משפטיים ומימן עו"ד, לא יכל יותר לממן את לימודיו. לכן עזב אותם וחזר ארצה.

בתולדותיו, יליד ארה"ב לאב ממוצא ירדני ואם ממוצא לבנוני, בן יחיד, בגיל 6 חודשים עבר עם הוריו לירושלים המזרחית. אביו נפטר בשנת 2010 ממחלת לב. סיים 11 שנות לימוד ועבר להתגורר בארה"ב במדינת אילינוי. שם לדבריו למד הנדסת מחשבים ועבד בשיפוצים. **לפני כשנתיים החל שימוש בסמים** בעודו בארה"ב, בעיקר ממריצים (אדרל, ריטלין, MDMA, קוקאין) וגם קנביס. במקביל מתאר ירידה הדרגתית במצב הרוח, פנה שם לפסיכיאטר וטופל בנוגדי דיכאון שלא זוכר את שמם. לדבריו נטל את הטיפול מספר חודשים.

מחלה נוכחית: לפני כ- 5 חודשים עזב את הלימודים וחזר לארץ לבקר את אמו. בארץ לדבריו לא השתמש בסמים. בהמשך מתאר ירידה נוספת במצב רוחו, "יאוש", הסתגר בחדרו, לא תקשר עם חבריו. כמו כן, מתאר שהחל לסבול מכאבי ראש וכאבי רגליים. ב 8.10.21 ביצע ניסיון אובדני בבליעת כדורים, נלקח למיון הדסה ולמחרת אושפז בביה"ח הרצוג. **בקבלתו בהדסה בדיקות חיוניות לסמים שונים, בעיקר אופיאטים בכמות גדולה**. בהרצוג תואר מצב פסיכוטי, מחשבות שווא של יחס ורדיפה, טען שמטופלים רוצים להרוג אותו. בהמשך (לפני כשבוע טרם פנייתו אלינו) ביצע ניסיון אובדני במחלקה - ניסה לתלות את עצמו עם חוט מכנסיים. לדבריו, התחרט במהלך הניסיון. בהמשך דפק את ראשו בקיר ואיים להתאבד במידה ולא ישוחרר. ע"פ המסמכים איים להרוג יהודים. בהרצוג הגישו תלונה במשטרה. נלקח למעצר וב- 2/11 הוחזר להרצוג. שם נבדק - **לא התרשמו ממצב פסיכוטי**, התרשמו מקווים אנטי סוציאליים וסרבו לקבלו חזרה. המליצו להחזירו למעצר. שוחרר עם אבחנה של אישיות דיסוציאלית ו**שימוש בסמים**. ביום קבלתו אלינו (ה-4/11) היה דיון בבית המשפט - הוחלט שיש להפנותו לבית חולים פסיכיאטרי אחר שאינו הרצוג. הוחלט להפנותו למוסדנו...

גרסתו לאירועים כפי שמסר במיון מוסדנו (בתרגום מאנגלית): 'רציתי להשתחרר אז התקשרתי מהמחלקה בהרצוג למשטרה ואמרתי שאני פוחד שאם אשאר באשפוז מטופלים יהודים יתקפו אותי כי אני הערבי היחיד במחלקה ואני פוחד שאולי אפגע בהם מתוך הגנה עצמית. ממש לא אמרתי שאני רוצה לרצוח יהודים כמו שהם אומרים'.

...

בדיקה פסיכיאטרית:

נראה כפי גילו, יוצר קשר עין, מתוח, חרדתי, סף גירוי נמוך. משתף פעולה. **מתמצא בכל המובנים**. מדבר בקול ובקצב רגיל. מדבר בערבית ואנגלית. אפקט דיספורי, חשדני, מלא, תואם לתוכן חשיבה, מהלך חשיבה - ללא הפרעות. בתוכן חשיבה שולל מחשבות אובדניות ותוקפניות. שולל הזיות ולא נראה הוזה. ריכוז חלקי.

מהלך אשפוז:

התקבל בסטטוס עצור. עם קבלתו חודש טיפול בהלדול פומי במינון מופחת 10 מ"ג ליום... במהלך האשפוז היה שקט, לא מעורב באירועים חריגים. ישן בלילות. אכל בארוחות. דאג לצרכיו. ללא התנהגות מוזרה, הלוצינטורית או בלתי מאורגנת. ללא ביטויים של תוקפנות או אובדנות. בבדיקות חוזרות היה מאורגן, לא הופקו מחשבות שווא. ללא הזיות. שלל בתוקף מחשבות אובדניות או כוונות לפגוע בזולת. עם זאת, מיעט לשתף בחוויותיו, לא ניתן היה לשלול לגמרי דיסימולציה... **בהעדר התוויה להוראת אשפוז משתחרר לביתו.**

...למרות שנעשתה איתו קונפרונטציה על תוצאות בדיקת שתן לסמים ממשיך להכחיש שימוש באופיאטים... (ת/16. ההדגשות הוספו).

16. ההמלצה עם השחרור מבית החולים "שער מנשה" הייתה טיפול תרופתי, מעקב פסיכיאטרי אמבולטורי וגמילה מסמים (ת/16).

15.1.2022: אשפוז ב"הדסה" - שימוש בסמים; שיפוט לקוי; אמינות נמוכה

17. ביום 15.1.2022 אושפז הנאשם בחדר המיון בבית החולים "הדסה" הר-הצופים. הנאשם שוחרר בו ביום. בגיליון השחרור נכתב כי "סיבת הפניה: פנה עקב בליעת כדורים". עוד צוין בגיליון השחרור:

"לדבריו לפני כשלושה חודשים אושפז למשך כשבוע בכפר שאול בשל דיכאון והוצא בחשש לבטיחות שאר המאושפזים. מאז מנסה לחזור לאשפוז אך מסרבים לקבלו. לציין כי היה במיון הר הצופים ב- 10.2021 בשל תלונות על דיכאון, ניסיון אובדני ובקשה להתאשפז, ומשם הועבר לאשפוז פסיכיאטרי בהרצוג אחרי בדיקה פסיכיאטרית...

כעת פנה לאחר שכחצי שעה טרם קבלתו (02:30) נטל 5 כדורים של דקינט, לדבריו כי 'אני רוצה להוכיח שאני מוכן להתאבד אם לא יאשפז אותי למחלקה פסיכיאטרית (מבקש לחזור לכפר שאול)' (ת/17).

18. ההמלצה בשחרור הייתה "להמשיך מעקב וטיפול פסיכיאטרי ברושם לתסמיני דיכאון ומצב לאחר ניסיון אובדני...", המשך טיפול תרופתי, "יש לשקול הפניה לגמילה מסמים ואלכוהול בקהילה" (ת/17). בגיליון הרפואי מחדר המיון נרשם סטטוס פסיכיאטרי כדלקמן:

"אומר שלא השתמש בסמים, אך על פי בדיקת שתן לו חיובי לחומרים שונים כולל אמפטמינים וקוקאין..."

מדבר באופן לא קוהרנטי ומעט מבולבל, אומר שהכאב גם קשור למה הבת זוג שהייתה לו בארה"ב עשתה. חושב שהיא עשתה עליו כל מיני קסמים, כולל לשים את הדם שלה במרק ששתה. מתאר כי שומע קולות מכל מיני סוגים...

נראה כפי גילו, מסודר בהופעתו. קיימת נוקשות ואיטיות משמעותית מבחינה פסיכומטורית. שיתוף הפעולה מלא, יוצר קשר עין. מתאר מצב רוח ירוד מאד. האפקט מוקהה, יציב, תואם חלקית. תהליך החשיבה איטי ולא קוהרנטי. בתוכן מתאר מחשבות שווא של השפעה מידי בת הזוג שהייתה לו ורדיפה של אנשים בסביבתו. קולות כמתואר ללא קולות פוקדים. שולל כעת כוונה לפגוע בעצמו או בסביבה שלו. מתמצא. **רושם לשיפוט לקוי.** תובנה חסרה. **אמינות נמוכה.**

מהלך (פסיכיאטריה):

מדובר בבחור צעיר עם אשפוזים חוזרים ומעצרים ככה"נ על רקע שימוש בסמים. אינו לוקח תרופות באופן קבוע. הגיע הלילה על רקע מצוקה נפשית. טוקסיקה חיובית לסמים. במהלך שהייתו במיון רגוע. קיבל זיפקסה 10 מ"ג. לציין כי קיבל קלונקס להרגעה טרם קבלת אנמנזה מלאה. ממליצה להימנע משימוש בבנזודיאזפינים על רקע שימוש לרעה בחומרים... (ת/17). ההדגשות הוספו).

19. **סיכום ביניים.** כעולה מהאמור לעיל, טרם מעצרו בתיק הנוכחי היה הנאשם מאושפז לפחות בשלושה מוסדות פסיכיאטריים שונים (בתי החולים הרצוג, שער מנשה, הדסה). אף לא אחד מבתי החולים התרשם ממחלת נפש, וכל בתי החולים התייחסו לשימוש בסמים. בית החולים הרצוג סירב לשוב ולקבל את הנאשם בשל ההתרשמות שאינו לוקה במחלת נפש, וצוין הרקע של שימוש בסמים. בית החולים שער מנשה ציין שהנאשם הכחיש שימוש בסמים, חרף הימצאות סמים בבדיקות שתן. בבית החולים הדסה צוין שנמצאו סמים בבדיקות וההתרשמות הייתה מ"אמינות נמוכה".

7.3.2022, 3.3.2022: חקירות משטרה - שמירה על זכות השתיקה

20. כאמור, בימים 2.3.2022 ו- 3.3.2022 אירעו האירועים המתוארים בכתב האישום. ביום 3.3.2022 בשעה 20:19 נחקר הנאשם לראשונה על ידי רנ"ג חיים טולדנו (ת/1). בפתח חקירתו מסר הנאשם כי אינו מעוניין בעורך דין (שו' 1). החוקר המשיך וציין "אני מסביר לחשוד שוב את תוכן האזהרה והוא מסתכל עליי ולא מתקשר. לציין כי כאשר השוטר דודי ארוך הביא את החשוד לחקירה הוא תקשר עמו ביקש ממנו אוכל ודיבר לעניין... החשוד מבקש לדעת שוב ואני מסביר לו שוב [במה הוא חשוד] החשוד בוהה בי ומסתכל עליי. החשוד אומר על מה אני חשוד אני יכול לראות את ההוכחות..." (שו' 3-6). בהמשך הוסיף וציין הנאשם "אני רוצה לראות אם יש הוכחות עליי אני אדבר בזה" (שו' 24). עוד ציין הנאשם כי "לא רוצה את האזרחות הישראלית בכלל", "אני לא רוצה להיות תושב ישראלי עם תעודת זהות ישראלית" (עמ' 2 שו' 31; עמ' 3 שו' 71 לתמליל). הנאשם הוסיף והסביר כי אינו רוצה תעודת זהות ישראלית ואינו רוצה להסתייע בעורך-דין ישראלי: "אני לא הולך עם עו"ד ישראלי ולא הולך עם תעודת הזהות הישראלית וגם לא הולך עם עו"ד מהרשות" (שו' 32). משלב זה בחקירה, כשהחוקר החל להציג לנאשם את הראיות הקושרות אותו לאירוע, שמר הנאשם על זכות השתיקה ואף ציין כי "אני יש לי את זכות השתיקה" (שו' 42).

21. ביום 7.3.2022 בשעה 11:23 שב ונחקר הנאשם על ידי רנ"ג טולדנו (ת/2). הנאשם חזר על דבריו לפיהם קרע את תעודת הזהות הישראלית שלו כי "אני לא רוצה להיות אזרח ישראלי מתחת לחוק הישראלי אני לא מכיר בחוק הישראלי" (שו' 10). בשלב זה, הוצגה לנאשם תעודת הזהות הישראלית שלו, שנמצאה בחיזמה, שם ביצע את הפיגועים המדוברים בכתב האישום (שו' 25). הנאשם שב ושמר על זכות השתיקה. אזי הוכנס לחדר החקירות המתלונן א' לצורך עימות עם הנאשם (שו' 48). מתלונן א' זיהה את הנאשם והטיח בנאשם את שעשה בו. הנאשם המשיך לשמור על שתיקה. במענה לשאלת החוקר "אתה חולה נפש", השיב הנאשם "לא. אין לי כל

מחלה נפשית" (שו' 59).

7.3.2022: בדיקה פסיכיאטרית בבית המעצר - בדיקה תקינה

22. ביום 7.3.2022 נבדק הנאשם על ידי ד"ר רודרמן, הפסיכיאטר מטעם בית המעצר. הפסיכיאטר כתב:

"מדובר בן 23, רווק, ללא ילדים. תושב שועפת. לא עובד. היה בטיפול פסיכיאטרי אך לא מוכן לדבר על זה. לא לוקח טיפול פסיכיאטרי. מרגיש טוב. לא ידוע על ניסיונות לפגוע בעצמו. לא ידוע על שימוש לרע בסמים או באלכוהול. ללא תלונות על מצבו הנפשי. מדי פעם יש לו הרגשה שאנשים מדברים אתו, מבין שזה לא אמתי אך לא מוכן להסביר. מבקש טיפול לשינה. לא מעוניין בטיפול נוסף.

סטאטוס: מסודר, מצב נפשי יציב, לא מגלה סימני חרדה ודיכאון. ללא הפרעות בבוחן מציאות. מדווח על כך שמדי פעם מרגיש שאנשים בסביבה מדברים, אך מבין שהם לא קיימים, לא משפיעים על התנהגות. לא נראה הלוצינטורי או כפועל על פי קולות. לא אובדני. שיפוט ותובנתו תקינים. ללא סימני גמילה.

אבחנה: בדיקה פסיכיאטרית תקינה.

הפרעות בשינה.

לסיכום: נוקטורנו 7.5 מ"ג לשינה. לא זקוק בהשגחה פסיכיאטרית" (ת/18).

8.3.2022: חקירה משטרתית - שמירה על זכות השתיקה; תרגיל חקירה - הודאה

23. ביום 8.3.2022 בשעה 11:15 נחקר הנאשם על ידי רנ"ג טולדנו בנוכחות החוקר מחמוד טיירה (ת/3). בחקירה זו נערך עימות בין הנאשם למתלונן ב'. הנאשם חזר על כך ש"אינו מעוניין בשום ייצוג של עו"ד ולא במשפט הישראלי" (שו' 4), ושמר על זכות השתיקה.

24. ביום 8.3.2022 נערך לנאשם תרגיל חקירה. הנאשם שוחח שיחה לא פורמאלית עם החוקר מחמוד טיירה, והשיחה שהתקיימה ביניהם הוקלטה ותומללה (ת/4). במהלך שיחה זו, הודה הנאשם בביצוע העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. להלן פירוט עיקרי הדברים:

"[ש]. ...אלה שני פיגוע דקירה שפצעת אותם... זה אירוע מבורך?

[ת]. תודה לאל.

[ש]. אתה פצעת אותם לבד? תכננת אותם לבד? מישהו עזר לך? מישהו נתן לך כסף?

[ת]. פצעתי אותם לבד" (ת/4, עמ' 4 שו' 95-100).

"[ש]. אתה שדקרת שני יהודים זה הגנה על הדת?

[ת]. כן הגנה על הדת, לא רק בגלל שהם יהודים, אלה רק החוקים שלהם ולשלוט במדינה והנוכחות שלהם במדינה הזאת" (עמ' 5 שו' 105-107).

25. הנאשם הוסיף והסביר במסגרת שיחתו עם החוקר טיירה כי הוא פועל על יסוד האידיאולוגיה של המואחידון, המאמינים בייחוד האל, לאמור:

"[ש]. מה ההבדל בין המוסלמים לבין אלו שמאמינים אלוהים היחיד?

[ת]. הם אותו דבר המוסלמים הם המואחידון.

[ש]. אז אתה שייך לארגון של המואחידין שמאמינים באלוהים היחיד?

[ת]. שהם מוסלמים" (שו' 58-61).

"[ש]. אלה קרובים למחשבה של דאעש או מה?

[ת]. היא הח'ליפות האסלאמית.

[ש]. אז הם קרובים למחשבה של דאעש.

[ת]. הח'ליפות האסלאמית הם אלה שמשרתים לאלוהים לא עובדים עם אף אחד" (שו' 73-77).

"[ש]. ...אז זה ארגון ישן לא חדש? ...

...

[ת]. אלה החברה מזמן הנביא מוחמד.

[ש]. איך אתה מדבר איתם? איזה קשר?

[ת]. הייתי מתקשר איתם דרך האינטרנט" (שו' 81-87).

26. עוד הסביר הנאשם לחוקר טיירה כי בחר לדקור את צווארם של המתלוננים כדי לא לבוא עמם במגע ישיר בהיותם לא-מוסלמים, והבהיר שכוונתו הייתה לרצוח:

"[ש]. ...אתה פצעת שני פיגועים דקירה... למה דקרת שני האנשים האלו דקרת אותם בסכין באזור הצ'וואר למה לא באזור היד?

[ת]. כי לא נפגש הרוצח והבן אדם שלא מאמין באלוהים גיהנום.

[ש]. אז אתה מגדיר את עצמך הרוצח והוא הבן אדם שלא מאמין באלוהים?

[ת]. כן, תודה לאל.

[ש]. הכוונה שלך הייתה לרצוח אותו?

[ת]. כן תודה לאל" (שו' 194-200).

13.3.2022: חקירה משטרתית - שמירה על זכות השתיקה; "ראשית הודאה"

27. ביום 13.3.2022 בשעה 12:46 שוב נחקר הנאשם על ידי רנ"ג טולדנו, ובשלב מסוים הצטרף לחקירה גם החוקר שחר דשקוטאי (ת/6). בפתח חקירה זו נשאל הנאשם על מצבו הפסיכיאטרי ועל כך שהיה מאושפז בעבר. הנאשם השיב כי "אין לי כלום" (שו' 2). בהמשך, נשאל הנאשם אודות דבריו בתרגיל החקירה לחוקר מחמוד טיירה, והתבקשה התייחסותו לכך שהודה בביצוע שני מעשי הניסיון לרצח. הנאשם השיב שהוא לא הודה והוסיף ואמר כי "אם יש לך הקלטה של הקול תביא אותו" (שו' 29). כשהושמעה לו ההקלטה אמר "אני לא הייתי בחקירה אני הייתי ככה חופשי" (שו' 51). אחר כך, אישר בתנועת ראש שבשיחה זו הודה בביצוע העבירות בפני החוקר טיירה (שו' 55). כמו כן, הנאשם אישר בתנועת ראש שביצע את מעשה הדקירה הראשון (שו' 61) ואז שינה טעמו והחוקר רשם "החשוד חוזר בו ואומר לא דיברתי כלום אני נשאר שקט" (שו' 56). הנאשם המשיך לשמור על זכות השתיקה, אך כששמע את קולו בהקלטה אישר שזה קולו וניסה להעניק פרשנות לדבריו בפני החוקר טיירה שאינה מובילה בהכרח למסקנה כי הודה בעבירות ניסיון הרצח (שו' 80-84). החוקר השמיע לנאשם גם את ההקלטה של שיחתו עם מוקד 100, שם מסר שהוא רוצה להרוג יהודים, והנאשם המשיך לשמור על זכות השתיקה (שו' 99-116).

28. במהלך חקירה זו התבטא הנאשם בחריפות נגד שיקגו בה נולד, מחמת שרבים בה התושבים שאינם מוסלמים. אלו דברי הנאשם:

"[ש]... איך שיקגו, יפה?

[ת]. מלא כופרים.

[ש]. מלא כופרים?

[ת]. וואלה מלא כמו חיות.

[ש]. כמו חיות למה?

[ת]. פחות מחיות.

[ש]. למה?

[ת]. כופרים לא יודעים" (ת/6א, עמ' 36, שו' 926-933).

29. במענה לשאלת החוקר שחר דשקוטאי: "אתה מצטער על זה [על הפיגוע]?", השיב הנאשם בצקצוק לשון (ת/6א, עמ' 47 שו' 1213-1214. יוער שהאזנה להקלטה מעלה שהשאלה הופנתה לנאשם באנגלית, וקשה להבחין או לשמוע בצקצוק לשון: ת/6ב, 01:40:35).

14.3.2022: בדיקה בכפר שאול - רושם לחשיבה פרנואידית; אין אינדיקציה לאשפוז

עמוד 10

30. ביום 14.3.2022 בשעה 20:08 הובא הנאשם לחדר המיון בבית החולים הפסיכיאטרי כפר שאול (ת/19). בתעודת חדר המיון נכתב:

"מדובר בגבר בן 23, רווק ללא ילדים, יליד ארה"ב. בהיותו בן שנה הוריו התגרשו וחזר עם אמו לישראל. אמו תושבת קבע בישראל. כעת מתגורר עם אמו במחנה שועפט במזרח ירושלים. אינו עובד או לומד. לדבריו, סיים 11 ש"ל בבית ספר רגיל במזרח ירושלים ולאחר מכן נסע לארצות-הברית, השלים שנתיים בבית ספר שם ולמד במכללה הנדסת תוכנה. לדבריו בסוף הלימודים היה לו משבר דיכאוני, היה במעקב פסיכיאטרי וקיבל טיפול נוגד דיכאון ושתי תרופות - לא זוכר שמות. וגם נתנו לו טיפול בסטימולנטים - טיפול ל-ADHD. מאז היה במעקב פסיכיאטרי בארצות-הברית.

בנוסף לכך מוסר על שימוש בקנאביס - שילוב של CBD ו-THC - שימוש אחרון היה לפני שנתיים בערך.

...לדבריו, לאחר המשבר הדיכאוני רצה לחזור לארץ אך החברה שלו הגישה תלונה נגדו וטענה שהוא דחף אותה והתנהג באלימות כלפיה. היה תהליך משפטי למשך יותר מ-8 חודשים ובסוף שחררו אותו. רצה שוב לחזור לירושלים אך טוען שבזמן שהיה בבית החולים המשטרה שברו לו את הרגל למנוע ממנו לחזור לירושלים, אינו מבין מדוע עשו את זה. לדבריו, בסוף הצליח לחזור לירושלים, בית של אמו, ומאז מצבו לא יציב. עבר שני אשפוזים אחד לפני כשנה בבית חולים הרצוג, השנה היה לפני מספר חודשים בבית חולים שער מנשה. לדבריו, קיבל טיפול תרופתי כולל זריקות אך לאחרונה אינו נוטל שום טיפול תרופתי ולא נמצא במעקב פסיכיאטרי.

היום בתאריך 14.3.2022 הנ"ל הובא לחדר מיון במוסדנו ע"י משטרה לצורך הערכה קלינית - סטאטוס של עצור...

בבדיקה הוא מוסר שמאשימים אותו בניסיון לרצח, טוענים שהוא דקר מישהו, לדבריו בזמן האשפוז בהרצוג אמר להם שהוא חייב להרוג יהודים מסיבה דתית אך לא ביצע שום דבר. הנ"ל מדווח שהתקשר למשטרה ואמר להם שהוא עלול לבצע עבירה 'possible crime' ולא התכוון שבאמת יעשה משהו, לדבריו רצה להגן על אמו כי היא חלשה ותמימה וכולם מנצלים אותה, לדבריו מאז שהיה בארצות-הברית כולם מנסים להזיק לו, מאיימים עליו, רודפים אחריו אנשים בשכונה וטוענים שהוא הרס להם את חייהם, לא מצליח לישון בלילות ונשאר ער, מלא מחשבות בראש, לא יוצא מהבית בגלל הפחדים שלו. לדבריו למרות זאת כולם יודעים בשכונה שהוא גבר בעייתי ולא מתקרבים אליו.

...נבדק בהסכמה בנוכחות שוטרים...

מרושל בהופעתו החיצונית. אזוק בגפיים. **התמצאות תקינה בכל המובנים.** יוצר קשר עין לסירוגין, לפרקים עוצם עיניים או בוהה. עונה לשאלות אחרי הפסקה ארוכה. נראה מגיב לגירויים פנימיים. שיתוף פעולה חלקי. בהתחלת השיחה היה באי שקט פסיכומטורי אך בהמשך נרגע ברמה מסוימת.

מתאר מצב רוח כ'לא בסדר, עייף'.

אפקט מצומצם חשדני מתוח יציב ותואם.

ללא הפרעה בהלך החשיבה.

תוכן: מוסר על הרגשת פחדים, רדיפה מהמשטרה בארצות הברית, אנשים בשכונה מאיימים עליו ושולחים לו כל מיני איומים. לא ישן בלילות מרוב הפחדים, מתאר הרגשת שינויים בחשיבה שלו לדבריו 'מבין את העולם בצורה שונה מכולם'. מוסר שלפעמים אנשים שולטים במחשבות שלו. לא מפרט.

שולל בתוקף כוונות אובדניות/ פגיעה עצמית או בזולת.

...לדבריו לא מעוניין בייצוג מעורכי דין כי הוא לא מאמין בחוק של מדינת ישראל והוא יתנגד לכל

החלטה של בית המשפט. לא סומך על אף אחד מעורכי הדין.

...לא ניתן להיכנס לתיק שלו בהרצוג... בבדיקה מהיום יש **רושם לחשיבה פרנואידית**, כעת **אין אינדיקציה לאשפוז כפוי, אין עדות למסוכנות או סכנה אובדנית** (ההדגשות הוספו).

16.3.2022: חקירה משטרתית - שמירה על זכות השתיקה

31. ביום 16.3.2022 בשעה 15:50 נחקר הנאשם על ידי רס"ר ויקטוריה קוונץ (ת/7). בפתח החקירה שב הנאשם על סירובו להסתייע בעורך-דין. החוקרת הציגה לנאשם ראיות שונות הקושרות אותו לביצוע העבירה, לרבות ראיית דנ"א, והנאשם שמר על זכות השתיקה.

32. ביום 18.3.2022 הוגש כתב האישום בתיק הנוכחי.

חוות דעתו של הפסיכיאטר המחוזי: כשרות מהותית; התנהגות מגמתית

33. ביום 1.9.2022 חיווה הפסיכיאטר המחוזי דעתו כי הנאשם "כשיר מהותית ומבין את ההליך המשפטי המתנהל מולו. הבודק קובע כי מעשיו נשואי כתב האישום לא היו פועל יוצא של מחלת נפש. חוות הדעת ומסקנות הבודק מקובלות עליי מקצועית".

הבדיקה של ד"ר ברש

34. חוות דעתו של הפסיכיאטר המחוזי נכתבה על יסוד בדיקה שערך לנאשם ד"ר ברש, סגן מנהל בית החולים "איתנים", ביום 31.8.2022. במהלך הבדיקה מסר הנאשם לד"ר ברש שהוא פעל בהשפעתו של ג'ין [=שד] בשם וואיל, ובמענה לשאלה האם מגיע לו עונש, השיב הנאשם כי "מגיע לו, אך הוא צריך לספר לכולם שהג'ין שלט בהתנהגות שלו, לכן מגיע עונש כי לא התנגד לג'ין" (עמ' 5 לחוות הדעת). ד"ר ברש חיווה דעתו כי הנאשם מנסה להשים עצמו כלוקה בנפשו כדי לצאת בלא עונש, כשהסימפטומים אותם בחר הנאשם לתאר מאפיינים אולי את התפיסה הסטריאוטיפית לגבי מחלות נפש, אולם אינם מתארים כלל ועיקר מחלת נפש. ד"ר ברש סיכם את חוות דעתו לאמור:

"בבדיקה, בניגוד להודעותיו במשטרה, טען על קיום הזיות שמיעה שגרמו לו לביצוע המעשים.

מדובר בהתנהגות מגמתית כיוון ש:

1. קיים פער בין הסבריו במשטרה והסבריו בבדיקה. הג'ין [=השד], שהנאשם הזכיר לראשונה בבדיקה בפני ד"ר ברש] הופיע אך ורק בבדיקה זו, לא היה קיים בכל הבדיקות המוקדמות, כולל הבדיקה בסמוך למעצרו. בחקירותיו שמר על זכות השתיקה ולא סיפר על שום ג'ין.

2. התנהגותו לאורך כל הבדיקה לא הייתה הזייתית, היה מאד מפוקס, קשוב, ענה לעניין, ולא היה נראה בוהה, לא היו סימנים נוספים של התנהגות הזייתית.

3. הדיווחים על הקולות לא היו עקביים: בחלק מהבדיקה טען שיש מספר אנשים שהוא מכיר ואלה הקולות שלהם, בחלק מהבדיקה - שהקול שייך לאדם מסוים שיש לו שם ושם משפחה ומדבר אליו בלבד.

4. דיווח על הזיות שמיעה היה יזום, מספר פעמים, באופן שלא אופייני להזיות שמיעה של חולה פסיכוטי.

5. הנבדק 'מבין' שרק הוא שומע את הקול, אנשים אחרים לא שומעים אותו, לכן מדובר במחלת נפש, לטענתו, אך אם מדובר בהזיות של חולה פסיכוטי, הוא לא מבדיל בין המציאות הפנימית והמציאות החיצונית, לכן אין לו תובנה לטיב הקולות.

6. הנבדק סבור כי הוא חולה נפש, שמקומו בביה"ח הפסיכיאטרי ולא בכלא. תובנה זו אינה אופיינית כלל לחולה פסיכוטי.

7. במהלך הבדיקה שינה גרסאות: בתחילת הבדיקה דיווח כי רצה להרוג יהודים בהשפעת קולות, בהמשך - שלל בתוקף רצון להרוג יהודים, אלא לפגוע בהם קלות ולהיהרג ע"י חייל suicide by cop.

8. דיווח על תופעה של היעדר 'זיכרון ראייה' - תופעה לא אופיינית למצב פסיכוטי ולא ברורה באופן כללי. במהלך הבדיקה 'לא זכר' רק דברים שסותרים את גרסתו הנוכחית, שאר העובדות זכר טוב.

9. לא קיימת תופעה של מחשבות שווא של רדיפה כלפי כל האנשים, יהודים וערבים, אמריקאים וצרפתים, מחשבות שווא במצבים פסיכויים ממוקדים באנשים מסוימים ולא בכל העולם.

לאור הנ"ל ניתן להסיק שדיווחיו על התופעות הפסיכיות הינם מגמתיים ומכווני מטרה. במספר הזדמנויות טרם בדיקתו סיפר כי רצה להרוג יהודים מסיבה דתית...

לפי הסרטונים ברח אחרי המעשה, זאת אומרת בשום אופן לא חיפש חייל שיהרוג אותו.

לאור הנ"ל אין סיבה קלינית לחשוב שמעשיו נשואי האישום היו פועל יוצא ממחלת נפש.

אמנם, מדובר בצעיר בעל רקע של הפרעות נפשיות (ADHD), הפרעת אישיות, שימוש מסיבי וממושך בסמים, מצבים פסיכויים על רקע של סמים), אך מעשיו בגינם נשפט אינם פועל יוצא ממחלת נפש, אי לכך הנאשם הינו כשיר מהותית" (עמ' 6-7 לחוות הדעת).

חקירתו הנגדית של ד"ר ברש

35. ד"ר ברש נחקר בהרחבה בחקירה נגדית. בפתח חקירתו נשאל על כך שאינו דובר ערבית והבהיר שהסתייע כמקובל ברופא דובר ערבית לצורך תרגום (עמ' 24-26 לפרוטוקול). אחר כך, נשאל האם במגזר הערבי מי שסובל ממחלת נפש יכול לכוון זאת בשם ג'ין. ד"ר ברש השיב שעקרונית הדבר אפשרי, אך "קודם כל צריכה להיות פסיכוזת" (עמ' 27 לפרוטוקול). ד"ר ברש הוסיף והבהיר את התרשמותו החד-משמעית לפיה הנאשם לא היה נתון להשפעת "קולות" חרף טענותיו לקולות של ג'ין. כדבריו:

"...אין לי מושג למה הוא החליט לספר על הג'ין הזה דווקא אצלי... הוא בחר לא לספר עליו קודם, אבל אם אדם, מדבר על קולות שהוא שומע, אז אני חייב לחפש סימנים אחרים, של אדם שנתון בהשפעת קולות. יש התנהגות מסוימת, יש אופן דיווח -

...אם אדם אומר שהוא שומע קולות במהלך הבדיקה, בן אדם ששומע קולות במהלך הבדיקה, הוא לא איתי. הקולות יותר קרובים לו ממני. הנבדק היה סופר קשוב, ומאוד איתי ואינטראקטיבי מאוד, ואפילו הוא אמר שהקולות זאת מחלה, אף אדם פסיכוטי, עכשיו, פסיכוזת, חלק ממנה זה חוסר תובנה, הקולות, פסיכוזת זה טשטוש גבולות בין פנים וחץ... אם הוא שומע קולות כפסיכוזת, הוא לא יגיד זאת מחלה. אם הוא אומר מחלה והוא לא נראה הוזה, ואין לו סימנים אחרים של פסיכוזת,

אין לו הפרעות במהלך החשיבה, אין לו הפרעות באפקט... אדם ששומע קולות, הוא גם מחייך לקולות, וגם כועס על קולות... אופן הדיווח על קולות שלו, לגמרי לא היה תואם לאיך שאדם פסיכיאטר מדווח על קולות" (עמ' 33 לפרוטוקול).

36. ד"ר ברש הבהיר שדברי הנאשם בעניין ג'ין, כביכול, הם מגמתיים, ואינם משקפים מחשבת שווא כלל ועיקר. כדבריו: "זה לא מחשבת שווא, אני לא מגדיר את זה כמחשבת שווא, אני מגדיר את זה כהתנהגות מגמתית מכוונת מטרה" (עמ' 38 לפרוטוקול).

37. עוד הבהיר ד"ר ברש שלמרות שבדק את הנאשם באוגוסט 2022, אין זה מסתבר בעיניו שהנאשם סבל מפסיכוזה במועד האירועים ביום 2.3.2022 ו- 3.3.2022 שכן הנאשם נבדק על ידי ד"ר רודרמן, הפסיכיאטר מטעם בית המעצר, ביום 7.3.2022. ד"ר רודרמן לא הבחין בכל פסיכוזה, ופסיכוזה אינה מצב שחולף כל כך מהר וללא טיפול, גם בהינתן שד"ר רודרמן - שסקר את המידע שמסר לו הנאשם - לא היה מודע לכך שבעבר הנאשם אושפז במצב פסיכיאטרי על רקע שימוש בסמים וביצוע ניסיון אובדני (עמ' 34-35 לפרוטוקול). ד"ר ברש הוסיף והבהיר שהעובדה שהנאשם אמר לד"ר רודרמן שלעתים הוא שומע קולות, אין משמעה כלל שהנאשם פסיכיאטר או לוקה במחלת נפש, שכן הנאשם אמר במפורש לד"ר רודרמן שהוא יודע שזה אינו אמתי, וד"ר רודרמן ציין כי הנאשם "לא נראה הלוצינטורי או כפועל על פי קולות" (ת/18). לדברי ד"ר ברש, זהו חלק מהפער שאפיין את בדיקתו של הנאשם, שתיאוריו לא התיישבו עם המהות הפסיכיאטרית המתחייבת של הדברים (עמ' 37 לפרוטוקול).

38. ד"ר ברש נשאל אודות המואחידין, שבתרגיל החקירה ציין הנאשם שהוא פועל על פי האידיאולוגיה שלהם. בשאלה שהופנתה לד"ר ברש הובלעה ההנחה - שכפי שיובהר בהמשך, אינה מדויקת כל צורכה - שמדובר ב"ארגון שהוא לא קיים" (עמ' 27 לפרוטוקול). ד"ר ברש הבהיר שזו אינה "מחשבת שווא" (עמ' 27 לפרוטוקול), וציין כי "אין לי יכולת להכיר כל הארגונים הקיימים, אני הבנתי שהוא רוצה להרוג יהודים, זה הספיק לי" (עמ' 43 לפרוטוקול).

39. ב"כ הנאשם ניסה לשכנע את ד"ר ברש כי דברי הנאשם, לפיהם פגע בצווארם של המתלוננים כי לא רצה לגעת במתלוננים עצמם, משמעם שהנאשם לא רצה לגרום למותם של המתלוננים. ד"ר ברש דחה סברה זו מכול וכול, והבהיר שהנאשם מסר שלא רצה לגעת במתלוננים מחמת שאינם מוסלמים. כדברי ד"ר ברש: "הוא, מוסלמי אדוק מאמין, והוא לא רוצה לגעת ביד ביהודי", "כי יהודי זה כל כך גרוע, שלגעת ביד לא, אבל בסכין אפשר" (עמ' 28-29 לפרוטוקול). כנזכר, דברים דומים מסר הנאשם לחוקר טיירה (ת/4, שו' 194-200).

40. ד"ר ברש התייחס לכך שלא נערכה לנאשם בדיקה לגילוי סמים בסמוך למעצרו, והבהיר שגם אם טוב היה שבדיקה כזו הייתה נערכת, אין באי-עריכת הבדיקה כדי להעלות או להוריד שכן הנאשם בבירור אינו סובל ממחלת נפש. אלו דברי ד"ר ברש בהקשר זה:

"ש: ...היית רואה לנכון... לבדוק האם הוא נתון להשפעת סמים, או האם יש שרידי דם בדמו?"

ת: תמיד טוב, אבל... אפילו אם היו לו עשרים סמים בדם, עשרים סמים, והוא לא פסיכוטי בבדיקה, והסבר שלו לא פסיכוטי לגבי המעשים במשטרה, זה לא עושה אותו פסיכוטי, ואני אגיד לך עוד משהו. נניח שאתה צודק, ונניח דבר שלא היה, שהוא היה פסיכוטי על רקע של סמים, זה עדיין לא פוטר אותו מאחריות, כי זה לא פסיכוזה על רקע מחלת נפש כמו שדורש סעיף 34ח' [לחוק העונשין, בעניין סייג אי השפיות]. פסיכוזה על רקע של סמים לא פוטרת מאחריות פלילית, למרות שלא הייתה פה פסיכוזה אני מציין שוב" (עמ' 38 לפרוטוקול).

41. ההתרשמות הברורה מחקירתו הנגדית של ד"ר ברש, סגן מנהל בית החולים איתנים, שעיקריה פורטו לעיל, הייתה ממקצועיותו הרבה, מאמינותו הברורה, ומגישתו העניינית ונטולת הפניות. **ראיתי ליתן אמון מלא בעדותו.**

חוות דעתו של מומחה ההגנה

42. מומחה ההגנה, ד"ר מסאלחה, הוא פסיכולוג קליני מומחה, שהגיש חוות דעת מפורטת ביום 14.3.2024. ד"ר מסאלחה ערך לנאשם מבדקים פסיכולוגיים (רורשאך, TAT, ועוד), וכן נפגש עם הנאשם ועם אמו. ד"ר מסאלחה חיווה דעתו שהנאשם סובל מהפרעה פסיכוטית דלזיונלית (Delusional Disorder) מסוג "רדיפה" (Persecution) (עמ' 6 לחוות הדעת). לעמדתו, "התקיפה נעשתה ממניע של הפרעה הנפשית הפסיכוטית, ולא כאקט מכוון לפגוע באנשים החפים מפשע, על רקע לאומני" (עמ' 7 לחוות הדעת).

43. לא הוצגה לנו פסיקה בה התקבלו אבחנות שניתנו על ידי פסיכולוג קליני בנוגע לשאלת כשרותו של נאשם. לכאורה, לשון החוק בסוגייתנו מכוונת להסתייעות בחוות דעתו של רופא דווקא ולא בחוות דעתו של פסיכולוג. סעיף 34ח לחוק העונשין, התשל"ז-1977, שקובע את המסגרת המשפטית בכל הנוגע לסייג "אי שפיות הדעת", מורה כי הסייג יחול רק אם יוכח קיומה של "מחלה". לכאורה, ומבלי למעט חלילה בחשיבות תפקידם של פסיכולוגים, הגורם המוסמך לאבחן "מחלות" הוא רופא ולא פסיכולוג. והשוו לדברי בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (כב' השופטים המר, שטופמן, שהם) בע"פ 70627-01 ברק נ' פרקליטות מחוז ת"א - פלילי (30.10.2021) לפיהם "פסיכולוג איננו מוסמך לאבחן מחלת נפש של חולה, שכן אבחון מחלה ייוחד לרופאים בלבד בסעיפים 1 ו-3 לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976; בעוד שפסיכולוג רשאי לאבחן, על-פי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977 'עניינים ובעיות בתחום הנפשי השכלי וההתנהגותי' אך לא מחלות נפש" (שם, בפסקה 6 לפסק-הדין). אמנם כן, לעתים שאינן נפוצות מעידים בבתי המשפט פסיכולוגים קליניים בסוגיות של כשרות פלילית, אך גם במקרים חריגים אלו, עדות הפסיכולוג באה בדרך כלל בנוסף לעדותו של פסיכיאטר וכתימוכין לה, ולא כעדות עצמאית, ומכל מקום, כאמור, לא הוצגה לנו פסיקה שבה התקבלה על דעת בית המשפט חוות דעת כזו. וראו מחקרם של הפסיכולוגים פרופ' גבי שפלר ואודי וולף "הפסיכולוג בראי בית המשפט - מקומו כנותן עדות והערות בית המשפט על הופעותיו" **רפואה ומשפט** 42, בעמ' 73, 80 (2010).

44. אולם, אפילו נניח שייתכנו מקרים מתאימים, בהם עדותו של פסיכולוג קליני יכולה להתקבל כראיה לעניין אי כשירות של נאשם, המקרה הנוכחי אינו נמנה עליהם. שכן בחקירתו הנגדית של ד"ר מסאלחה התברר שהוא אינו מודע למבחן הקבוע בדין ביחס לסייג אי שפיות הדעת. כידוע, סעיף 34 לחוק העונשין קובע כי לא די בכך שאדם חולה במחלת נפש כדי לקבוע שחל בעניינו סייג "אי שפיות הדעת" אלא **בנוסף** נדרש שבשל המחלה הנאשם "היה חסר יכולת של ממש... להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או... להימנע מעשיית המעשה". וראו גם דברי כב' השופט עמית בע"פ 4737/18 נגר נ' מדינת ישראל (12.5.2020), לפיהם "לא די בכך שהמערער לוקה במחלת נפש, ולא די בכך שחלה התדרדרות במצבו עובר לביצוע המעשה. על מנת להסיר אחריות פלילית מכתפיו של המערער, עלינו להשתכנע כי נותר לכל הפחות ספק סביר, שמא בעת ביצוע המעשים מחלתו של המערער הובילה לכך שנשללה ממנו היכולת להבין את הפסול שבמעשיו או להימנע מעשייתם, בבחינת 'גרועה ממשית' העולה כדי 'פגיעה מסיבית ועמוקה' ביכולת ההבנה" (שם, בפסקה 83 לפסק-הדין).

45. מהחקירה הנגדית עלה שהמומחה מטעם ההגנה סבר שדי בעצם קיומה של מחלת נפש כדי להכיר בקיומו של סייג "אי שפיות הדעת", והצורך בהתקיימותם של תנאים נוספים התבהר לו למעשה במהלך חקירתו הנגדית (עמ' 127 לפרוטוקול). אמנם, כשהוצגו למומחה התנאים הקבועים בדין, הוא בכל זאת טען שהם מתקיימים בעניינו (עמ' 128 לפרוטוקול), אך הרושם לפיו המומחה התוודע לתנאים הנדרשים רק במהלך חקירתו הנגדית ולא בשעת בדיקתו של הנאשם והכנת חוות הדעת, נותר בעינו.

46. כמו כן, חוות הדעת לא התמודדה כלל עם דבריו של ד"ר ברש בדבר מגמתיות של הנאשם, ועם העובדה שדברי ד"ר ברש התיישבו היטב עם המסמכים הרפואיים הנוספים, כגון ההתרשמות של בית החולים הדסה בדבר "אמינות נמוכה" של הנאשם. כשנשאל על כך בחקירתו הנגדית, התקשה המומחה מטעם ההגנה להשיב. ראו למשל דבריו הבאים:

"ש...אתה מגיע לתיק כשמונחת לפניך כבר חוות דעת. פסיכיאטר בכיר שכבר העיד כאן על חוות הדעת שלו והוא מונה 9 סיבות שמביאות אותו למסקנה שמדובר בהתנהגות מגמתית, שמדובר בהתחזות.

ת. כן.

ש. אז אתה צריך להתמודד עם הדבר הזה.

ת. אני התמודדתי.

...אני יודע מה הקריטריונים של התחזות ואני כן, לקחתי אותם בחשבון והצגתי את זה בפני בית המשפט מתי רואים התחזות.

ש. איפה הצגת?

ת. אני אמרתי ש,

ש. בחוות הדעת לא.

ת. לא, כי,

ש. תפנה אותי אם פספסתי משהו.

ת. לא. כי אני לא מעלה את זה אפילו לראש בחוות הדעת להתחיל לדון בהתחזות כי אני יודע, אני, אני מציין ויודע ומוכיח שמדובר באדם חולה. אז אני אתחיל לדון בהתחזות?

ש. אהה, אז אין צורך?

ת. שהיא לא קיימת.

ש. אז אין צורך?

ת. לא. לדעתי לא כי היא לא קיימת" (עמ' 141-142 לפרוטוקול).

47. כשנשאל המומחה מדוע בין המבחנים שערך לנאשם, לא עשה שימוש במבחן המשמש לבחינת התחזות (מבחן סימס SIMS), שוב התקשה להשיב. ראו התשובות הבאות בחקירה הנגדית:

י"ש. מבחן מסוג סימס אתה מכיר?

ת. מה זה?

ש. מבחן שנקרא סימס?

ת. כן.

ש. ומה?

ת. אני, אני מכיר,

ש. למה לא השתמשת בו?

ת. כי אני לא, לא היה לי ולא נמצא אצלי שום שאלה לגבי התחזות" (עמ' 143-144 לפרוטוקול).

48. עניין נוסף אליו לא ראה מומחה ההגנה להתייחס הוא עניין השימוש בסמים על ידי הנאשם. זאת, למרות שמדובר ללא ספק בסוגיה מרכזית, שנזכרה במסמכים הרפואיים כולם תוך הערכה שהרקע למצבו של הנאשם הוא השימוש בסמים ולא מחלת נפש. משראה מומחה ההגנה לחוות דעתו שהנאשם סובל ממחלת נפש, מצופה היה שיתמודד עם עמדתם השונה של הרופאים השונים שבדקו את הנאשם טרם מעצרו, כמו גם עם עמדתו של ד"ר ברש. חוות דעתו של מומחה ההגנה שותקת לחלוטין בעניין זה, וזהו קושי נוסף בחוות הדעת.

49. כאן המקום להעיר שלא ראיתי מקום לייחס משקל לטענות ההגנה בדבר מחדל חקירתי נטען מחמת שלא בוצעה לנאשם בדיקה לגילוי סמים עם מעצרו. מומחה ההגנה עצמו לא ראה לייחס את מצבו הנטען של הנאשם לשימוש בסמים, וכפי שפורט לעיל - ד"ר ברש העיד שאין נפקות לכך שלא נעשתה בדיקה כזו שכן גם אם הנאשם השתמש בסמים בעת ביצוע המעשים

(עובדה שכלל לא הוכחה), הוא לא היה פסיכוטי בעת ביצועם.

50. במהלך חקירתו הנגדית של מומחה ההגנה התברר שעמד בפניו מסמך, שלא עמד בפני ד"ר ברש. מדובר במסמך רפואי מיום 5.2.2022, כחודש לפני המעשים שפורטו בכתב האישום. המסמך נכתב על ידי ד"ר אבו טיר, פסיכיאטר מהמרכז לבריאות הנפש בירושלים. ד"ר אבו טיר בדק את הנאשם במועד הנ"ל וכתב כי "מרושל בהופעתו, משתף פעולה בשיחה, מתמצא בכל המובנים, יוצר קשר עין, אפקט מצומצם, חשיבה ללא הפרעה, בתוכן קיימות מחשבות שווא של יחס ורדיפה, מדווח שאנשים בסביבה רוצים להזיק לו כולל בני משפחתו. שולל מחשבות אובדניות או כוונה לפגוע בעצמו או בזולת. שיפוט לקוי ותובנה למצבו מאד חלקית". ד"ר אבו טיר סיכם כי "מדובר במצב פסיכוטי. סוכם לשלוח סיכומי מחלה מאשפוזים קודמים. סוכם לחדש טיפול בזפרקסה 10 מ"ג ביום. מעקב חוזר בעוד חודש", ורשם אבחנה: Acute Polymorphic Psychotic Dis W Symptoms of Schizophrenia.

51. המסמך הועבר להתייחסותו של ד"ר ברש, שחיווה דעתו כי אין במסמך כדי לשנות ממסקנתו, לפיה לא התקיים בנאשם סייג אי שפיות הדעת. ד"ר ברש הצביע על כך שהאבחנה של ד"ר אבו טיר שונה מהותית מהאבחנה לה טען מומחה ההגנה: בעוד שד"ר אבו טיר חיווה דעתו כי הנאשם סובל ממצב פסיכוטי עם מאפייני סכיזופרניה, מומחה ההגנה אבחן שהנאשם סובל מהפרעה דלוזיונלית. ד"ר ברש הדגיש שמדובר בשתי הפרעות שונות עם תמונה קלינית שונה. עוד עמד ד"ר ברש על כך שהסימפטומים שתיאר הנאשם בפני ד"ר אבו טיר היו שונים מאלו להם טען הנאשם בפני ד"ר ברש (בפני ד"ר אבו טיר - מחשבות שווא ורדיפה ביחס לדמויות בסביבה ובני משפחה; בפני ד"ר ברש - "קול שנותן פקודות"). תמונה קלינית בלתי עקבית זו מעוררת קושי, וד"ר ברש שב והצביע על מגמתיות בהתנהגות הנאשם. לדבריו, "לא ניתן לשלול שבעבר חווה הנאשם מצבים פסיכוטיים אך התמונה הקלינית אותה מנסה להציג סביב האירועים נשואי האישום, אינה עקבית ונראית מגמתית" (עמ' 2 לחוות הדעת המשלימה מיום 6.5.2024).

52. המדינה תמכה יתדותיה בחוות דעתו המשלימה של ד"ר ברש (ראו התייחסות מיום 13.5.2024). מנגד, ב"כ הנאשם ביקש להעדיף את חוות דעתו של ד"ר מאסלחה (ראו התייחסות מיום 6.6.2024).

53. כאמור, ראיתי להעדיף, בבירור, את חוות דעתו של ד"ר ברש על פני חוות דעתו של המומחה מטעם ההגנה. למעשה, המסמך הרפואי מאת ד"ר אבו טיר מחזק את הקושי בחוות דעתו של מומחה ההגנה, שטען לאבחנה שונה מהותית מזו אליה התייחס ד"ר אבו טיר. עוד יש לזכור שד"ר אבו טיר כתב במפורש שלא עמדו בפני המסמכים הרפואיים מאשפוזיו הקודמים של הנאשם, מסמכים מהם עלה שמצבו של הנאשם נבע משימוש בסמים. מכאן שנתון מרכזי זה לא היה בפני ד"ר אבו טיר.

54. לפיכך, אני קובעת כממצא שלא ניתן לקבל את חוות דעתו של המומחה מטעם ההגנה כראיה לחוסר כשירותו הנטענת של הנאשם, ודין טענות ההגנה הנסמכות על חוות דעת זו - להידחות. עמדתו של ד"ר ברש לפיה "לא ניתן לשלול שבעבר הנאשם חווה מצבים פסיכויטיים" (עמ' 2 לחוות הדעת המשלימה מיום 6.5.2024), ולפיה "מדובר בצעיר בעל רקע של הפרעות נפשיות (ADHD), הפרעת אישיות, שימוש מסיבי וממושך בסמים, מצבים פסיכויטיים על רקע של סמים" (עמ' 7 לחוות הדעת מיום 31.8.2022), תישקל, לאחר שמיעת טיעוני הצדדים, בשלב גזירת הדין.

עדות הנאשם

55. הנאשם בעדותו טען בהרחבה ביחס למצבו הנפשי הנטען, וגרס שכל מעשיו, לרבות המעשים הכלולים בכתב האישום; הניסיונות האובדניים שביצע; ואפילו דבריו בפני חוקרי המשטרה - הם תוצאה של קולות והוראות שניתנות לו על ידי ג'ין בשם וואליד. אלו דבריו בחקירתו הראשית:

"ש: מי זה הג'ין הזה?

ת: ג'ין בשם וואליד, שהוא בא אליי יותר מכולם.

...הוא מאיים לרצוח אותי, הוא מטריד אותי, ועוקב אחריי גם בשירותים, ומשדל אותי להתאבד. והוא אמר לי פעם שאני נתתי לך את מתנת השאהדה ואני סירבתי למתנה הזאת.

ש: ... למה, למה תקפת?...?

ת: וואליד איים עליי והוא השתלט על כולי, והוא הסתיר מעיניי את הדברים שאני רואה. הוא מנע ממני לחשוב על אלוהים. בכל לילה אני סבלתי מהקולות שלו. אני ניסיתי להתאבד באמצעות ירי מהצבא הישראלי.

...

ש: איך אתה יודע שקוראים לו וואליד?

ת: הוא אמר לי. אני שומע אותו בקולות ואני רואה אותו גם בתמונות, אבל הוא לא מראה את התמונה שלו.

...הרגשתי אני מוכרח לעשות דבר שאני לא רוצה בו" (עמ' 61 לפרוטוקול).

56. כנזכר, אצל ד"ר ברש כינה הנאשם את הג'ין הנטען בשם "וואיל". לעומת זאת, בעדותו בפנינו כינה הנאשם את הג'ין הנטען בשם שונה: "ווליד". הנאשם ניסה ליישב את הדברים, וטען שווליד החליף את וואיל, ואף הוסיף וטען - לראשונה בעדותו בפנינו - שלג'ין המדובר יש ארוסה, שאף את קולותיה הוא שומע. ראו דבריו להלן במסגרת חקירתו הראשית:

"[ש]: ...כשהיית בחקירה, אתה, בתקופה של החקירה, אתה שמעת קולות?

ת: כן. מוואליד.

ש: מה שמעת?

ת: הוא אמר לי שהוא העניק לי את מתנת השאהדה ואני סירבתי. אמר לי שאני אתעלל בכך ואני אטריד אותך.

ש: כן. איך אתה מרגיש היום?

ת: עדיין יש קולות שאני מרגיש, ואני שומע גם קולות מוואל חוסיני וארוסתו.

[ב"כ המדינה]: וארוסתו?

ת: אסיר בכלא אזקלאן. נפגשתי עימו במעבר רמלה. הוא לקח אותי מוואלד. הוא נאבק בוואלד והוא החליף עם וואלד.

ש: מה הוא?

ת: הוא התחליף עם וואלד, תפס את המקום של וואלד " (עמ' 63-64 לפרוטוקול).

ש: וואל, הוא איתך בכלא?

ת: לא. בכלא אחר.

...

[ש.]: מתי ראית אותו?

ת: היום ראיתי אותו.

ש: איפה ראית אותו?

ת: כשהייתי ברכב, בפוסטה " (עמ' 64 לפרוטוקול).

57. ייאמר מיד: ראיתי לדחות בחוסר אמון את גרסת ה"ג'ין", שהועלתה לראשונה בפני ד"ר ברש, ובעדותו של הנאשם בפנינו פשטה צורה, וכללה עתה שם חדש לג'ין, ואף ארוסה. לא בכדי עמד גם ד"ר ברש על מגמתיות של הנאשם, תוך שהנאשם כולל בתיאוריו סטריאוטיפים (שגויים) ביחס למאפייניה של מחלת נפש.

58. בשונה מתשובותיו בחקירתו הראשית, בחקירתו הנגדית ידע הנאשם לפתע להשיב בחריפות, לעתים בגיחוך, לב"כ המדינה, עד כדי כך שלעתים נדמה היה שנשכחו ממנו טענותיו בדבר מצבו הנפשי הקשה. הדבר בלט במיוחד במסגרת תשובותיו לשאלות ב"כ המדינה אודות התקרבותו לאסלאם, אז ראה הנאשם לתהות בחיוך על התמצאותה של ב"כ המדינה בנוגע לאיסלאם. ראו למשל חילופי הדברים הבאים במסגרת חקירתו הנגדית של הנאשם:

ש: ...כשקראת באינטרנט, אז גם קראת על ההיסטוריה, על בית עבאס, ובית אומיה.

ת: לא.

ש: למה אתה מחייך?

ת: כי יש לך מושג לגבי כל זה. אפילו את יודעת יותר טוב ממני" (עמ' 69 לפרוטוקול).

59. בהמשך, כשהבין שמעד בלשונו, ניסה להרחיק עצמו מהתמצאות באסלאם, כדי כך שטען לפתע כאילו אינו יודע מי הם בית עבאס ובית אומיה. וכך ביקש לתקן: "אין דבר כזה בית עבאס ובית אומיה" (עמ' 70). הנאשם הוסיף וניסה להרחיק עצמו מהטענות בדבר התקרבות לאסלאם, והעלה בחקירתו הנגדית גרסה חדשה לפיה התקרבותו לאסלאם החלה רק בעקבות מעצרו (עמ' 68-69 לפרוטוקול). אולם, מהראיות כולן עולה שהנאשם החל בתהליך התקרבות משמעותי לאסלאם זמן רב לפני מעצרו, ולכן גרסתו המעודכנת לפיה, כביכול, אינו יודע מי הם בית עבאס ובית אומיה או כאילו התקרב לאסלאם רק בעקבות מעצרו, אינה יכולה להתקבל. על התקרבותו הרבה של הנאשם לאסלאם עוד לפני מעצרו, ראו דברי אמו של הנאשם, שמסרה כי הנאשם "היה הולך לאלאקצא היה הולך למסגד היה מתפלל כל הזמן והיה צם הרבה" (שו' 25 לת/א20); דבריו של הנאשם בפני ד"ר ברש לפיהם הוא אדם דתי, שמתפלל הרבה וקורא בקוראן כל יום 100 עמודים (עמ' 6 לחוות הדעת); ודבריו של הנאשם בפני החוקר טיירה לפיהם החל להתקרב לדת בגיל 15 (ת/4, שו' 64). כן ראו דבריו של הנאשם בחקירתו הנגדית לפיהם בגיל 15 קרה לו משהו "מבחינה רוחנית", והוא החל להתקרב אל האל ולקרוא במרשתת (אינטרנט) "על דת האסלאם, ומה החובות שלנו כמוסלמים" (עמ' 69 לפרוטוקול).

60. למותר לציין שכל אדם רשאי להתקרב לדת ולהתמצא בעיקריה; הדברים הובאו רק כדי להמחיש שהנאשם, שסבר שיש בהתקרבותו לאסלאם כדי לחזק את המניע למעשיו, ראה להרחיק עצמו, באופן עקבי ויצירתי, מהעניין, וכל התנהלותו אמרה הבנה של הסיטואציה, ולא התייבשה כלל ועיקר עם טענותיו בדבר ג'ין, כביכול, השולט בו ומנהל את ענייניו.

61. עדותו של הנאשם אינה יכולה אפוא להוות תימוכין לטענתו בדבר מצבו הנפשי הנטען בעת ביצוע העבירה. ההתרשמות מעדותו של הנאשם הייתה ממגמתיות ברורה ומחוסר אמינות.

עדות החוקר טיירה

62. ב"כ הנאשם ביקש למצוא בעדותו של החוקר טיירה תימוכין לטענתו בדבר חוסר כשירותו הנפשית של הנאשם. החוקר טיירה נשאל מספר פעמים האם לא ראה בדברי הנאשם משום חוסר היגיון, בפרט בדברי הנאשם בדבר המואחידון. החוקר טיירה הבהיר שלא ראה כל חוסר הגיון בעמדת הנאשם שכן באסלאם זרמים שונים, ודברי הנאשם התיישבו עם קיומם של זרמים אלו. ראו חילופי הדברים להלן:

ש: אני אומר לך שהוא אומר לך דברים לא הגיוניים במהלך תרגיל החקירה הזה אוקיי?

...כמו למשל שהוא משתייך לארגון בשם ארגון אל מואחידין, שלא, אפילו לא טרחתם לקחת את זה ברצינות ולחקור את זה. דבר שני, אתה אומר לי שהוא אמר לך דברים הגיוניים, אז אני משיב לך בשאלה באופן ישיר, שהוא מדבר דברים לא הגיוניים.

עמוד 21

ת: תשמע אני לא נכנס עכשיו לדת ופוליטיקה וכל הדברים האלה, אבל אני אומר לך דבר כזה, לכל דבר יש המשך, בסדר?

...הנביא מוחמד היה לפני הרבה מאוד, אלפי שנים, אבל יש המשכיות לדבר הזה, ויש אנשים שהם חלק מהדת המוסלמית שהם קיצוניים, שהם יכולים לבצע דברים בעקבות המחשבות שלהם, אז זה אמירה הגיונית מאוד. לפי דעתי אם אתה שואל אותי לפי ההבנות שלי" (עמ' 46-48 לפרוטוקול).

63. ואכן, תנועת המואחידון (Muwahhidun) היא תנועה שנוסדה בעשור השני והשלישי למאה ה-12 בעמקי האטלס, ושלטונה הגיע בסוף המאה ה-12 למרבית צפון אפריקה וספרד המוסלמיות (אל-אנדלוס) (ראו ברנרד לואיס **היהודים בעולם האיסלאם** 52 (1996); Sarah Stroumsa *Maimonides in his World: Portrait of a Mediterranean Thinker* 53-54 (Princeton, Princeton University Press, 2009)). כפי שעומד על כך פרופ' ברנרד לואיס, "הלהט המשיחי של האל-מוואחידים לא היה יכול לסבול כל סטייה מגרסתם המיוחדת לאסלאם. מוסלמים שלא נכנעו להם טוהרו ללא רחם; ואילו מיהודים, ועוד יותר מכך מנוצרים, נשללה הסובלנות שהשריעה מצווה עליה. נראה שזאת התקופה שבה הוכחדה סופית הנצרות בצפון אפריקה. גם על היהודים בצפון אפריקה ובספרד עבר סבל רב, ובפניהם הועמדה הבחירה בין התאסלמות, גירוש או מוות..." (שם, שם). פרופ' סטרומזה מדווחת כי אפשרות הגירוש התאפשרה רק לעתים, בצפון אפריקה (ראו בספרה הנ"ל, בעמ' 57).

64. תקופה אפלה זו בהיסטוריה הותירה חותם בל ימחה. ידועה במיוחד העובדה שמאימת המואחידון נאלץ הרמב"ם להימלט עם משפחתו מקורדובה בה נולד (ראו פרופ' שרה סטרומזה, בספרה הנ"ל, בעמ' 53 ואילך). כן ראו קינתו של רבי אברהם אבן עזרא בדבר החורבן שהביאו המואחידון: "אֶהָיָה יָבֵד/עַל סִפְרָד/כֵּעַ מִן הַשְּׂמִימִים!" (ניתן לעיון באתר פרויקט בן-יהודה). אם כן, בוודאי שלא ניתן לקבל שנהייתו של הנאשם אחר האידיאולוגיה של המואחידון מעידה שהוא סובל מ"מחשבת שווא"; המואחידון אינם מחשבת שווא אלא עובדה היסטורית קיימת וידועה, גם אם אפלה.

65. אמנם, כשעומת הנאשם בחקירתו הנגדית עם העובדות ההיסטוריות הנוגעות למואחידון, השיש עצמו כמי שאינו יודע במה מדובר (עמ' 69 לפרוטוקול), אך כאמור ההתרשמות הייתה מחוסר אמינות, ונהיר שהנאשם היה מודע היטב לעובדות ההיסטוריות הרלוונטיות. לטענת ב"כ הנאשם, הנאשם בחר בכינוי מואחידון אך בשל משמעותו של השם ולא בשל התנועה שעומדת מאחוריו, אולם אין בטענה זו ממש. משמעות השם מואחידון היא "המייחדים", "אלו המכריזים אודות אחדות האמתית של האל" ("those who proclaim the (true) unity of God") (פרופ' סטרומזה, בספרה הנ"ל, בעמ' 54; עדות החוקר טיירה בעמ' 48 לפרוטוקול). ההיתכנות שהנאשם בחר לנקוב במילה מואחידון בדבריו בפני החוקר טיירה סתם כך, כביכול אך בשל משמעות השם ולא בשל התנועה שמאחוריו, היא אפסית. הדבר עולה הן מהתמצאותו הברורה של הנאשם באסלאם; הן מההקשר בו אמר הנאשם את הדברים לחוקר טיירה, כסיבה והצדקה להרג ה"כופרים", המשקפת את תפיסת עולמם של המואחידון ביחס לבני הדתות המונותאיסטיות האחרות. ניסיונות ב"כ הנאשם לתקן את הרושם המוקשה שנוצר במהלך

חקירתו הנגדית של הנאשם, באמצעות חקירתו החוזרת, כדי לתמוך בתזה לפיה, כביכול, הנקיבה בשם "מואחידון" נעשתה אך בשל משמעות השם, לא צלחו כלל ועיקר. ראו חילופי הדברים הבאים בחקירה החוזרת, כשהנאשם מבקש תחילה להציג עצמו - בהתאם לגרסתו העדכנית - כמי שאינו בקיא, כביכול, באסלאם, כדי כך שהוא נדרש להדרכה ברורה ביחס למשמעות השם "מואחידון", אך גם הדרכה ברורה זו סייעה רק בחלוף מספר שאלות:

ש. "...תגיד לי, לגבי המילה מוואחידון, מה המקור של המילה הזו? מה מקור המילה?

ת: אני לא יודע מה המקור שלה.

ש: מה זה אומר מוואחידון?

ת: המוסלמים בכל העולם. אחלסונה וואל ג'מעה.

ש: אוקיי, שמה הם מאמינים?

ת: שאין אלוהים מלבד אללה. אלוהים.

ש: שהוא ה...

ת: שהוא ה...

ש: ייחוד האל. מה זה התאווה?

...

ת: שאנחנו נשבעים שאין אל מלבד אלוהים, ושמוחמד הוא השליח של אלוהים.

[ב"כ הנאשם]: אוקיי, ומי שמאמין בתאווה?

ת: הוא חבר בארגון הזה.

ש: של?

ת: ארגון...

ש: אלוהים.

ת: של אלוהים.

ש: תודה" (עמ' 84 לפרוטוקול).

אמרת האם ועדויות החברים לעבודה

66. ב"כ הנאשם ניסה להסתייע בעדויות חבריו לעבודה של הנאשם וכן בדברי אמו של הנאשם כדי לחזק את הטענות בדבר מצבו הנפשי הקשה של הנאשם. אכן, שני עדי ההגנה, מוחמד גמגום ומוחמד ג'אבר העידו על התנהגויות "חריגות" כאלו ואחרות של הנאשם. אמו של הנאשם

הגדירה אותו כ"חולה", "לא היה בסדר בראש", "משוגע", "חולה נפש פסיכיאטרי תבדקו אותו ולפעמים הוא בסדר ולפעמים לא" (שו' 1, 33 לת/20א).

67. אולם, התרשמות בדבר "חריגות" או "שגעון" של מי שאינם אנשי מקצוע אינה יכולה לבוא במקום חוות דעת מומחה, מה גם שהרופאים כולם ציינו, כנזכר, את התמכרותו של הנאשם לסמים, שיכולה בוודאי להשפיע על ההתרשמות האמורות. לפיכך, לא ראיתי לייחס כל משקל להתרשמותם של החברים והאם באשר למצבו הנפשי של הנאשם.

המסקנה

68. לפיכך, נוכח האמון שנתתי בעדותו של ד"ר ברש, הרופא המומחה מטעם הפסיכיאטר המחוזי; נוכח התימוכין הרבים שנמצאו לחוות דעתו של ד"ר ברש בראיות הנוספות, ובפרט במסמכים הרפואיים טרם מעצרו של הנאשם; נוכח הקשיים שנמצאו בעדותו של המומחה הפסיכולוגי מטעם הנאשם; נוכח חוסר ההתמודדות של המומחה מטעם הנאשם עם סוגיות מרכזיות מתחייבות; נוכח חוסר האמון בגרסתו המשתנה של הנאשם וה"ג'ין", שלבש ופשט צורה כל העת -

אני קובעת כממצא שבעובדה שהנאשם אינו לוקה ב"מחלה" כמשמעה בסעיף 34 לחוק העונשין; שהנאשם לא היה חסר יכולת של ממש להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו או להימנע מעשיית המעשה; וממילא אין קשר סיבתי בין מחלה (שאיננה) לתובנת הנאשם. על כן, לא התקיים במקרה הנוכחי סייג "אי שפיות הדעת" הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין.

היסוד הנפשי

69. העבירות המיוחסות לנאשם (מעשה טרור של ניסיון רצח) מצריכות יסוד נפשי מיוחד. היסוד הנפשי הנדרש בעבירה של ניסיון רצח לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין הוא "כוונה רגילה", לפי חלק מהדעות בפסיקה, או "כוונה תחילה", לפי פסיקה אחרת. ראו ע"פ 5922/22 קוזלוב נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 24 לפסק-הדין (13.8.2023), שם נקבע כי היסוד הנפשי הנדרש הוא "כוונה רגילה"; וע"פ 2377/19 **אפגאני נ' מדינת ישראל** (22.5.2022) שם נפסק כי היסוד הנפשי הנדרש הוא "כוונה תחילה". במקרה הנוכחי, כפי שיבואר, הוכח היסוד הנפשי של "כוונה תחילה", כך שאליבא דכל הדעות מתקיים היסוד הנפשי הנדרש להרשעה בעבירת ניסיון לרצח.

70. היסוד הנפשי הנדרש כשמדובר בעבירה של מעשה טרור לפי סעיף 37 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016 הוא כי המעשה נעשה "מתוך מניע מדיני, דתי, לאומי או אידאולוגי" (ראו הגדרת "מעשה טרור" בסעיף 2 לחוק המאבק בטרור. מכיוון שהנאשם ניסה לשסף את גרונם של המתלוננים באמצעות סכין, לא נדרש להוכיח את הרכיבים הנוספים הקבועים בהגדרה של "מעשה טרור", זולת רכיב המניע. ראו החזקה הקבועה בהגדרת "מעשה טרור").

71. במקרה הנוכחי, התקיימו כלל הרכיבים של היסוד הנפשי הנדרש. רכיבי ה"כוונה תחילה" הם כוונה להמית; הכנה; והעדר קנטור (ראו ע"פ 396/69 **נעים נ' מדינת ישראל**, פ"ד כד(1) 561 (1970)). ברור שלא היה כל קנטור בעניינו מצד מי מהמתלוננים, שהנאשם תקפם סתם כך. רכיב ההכנה אף הוא התקיים ביחס לשני האישומים. באישום הראשון התבטאה ההכנה בכך שהנאשם, המתגורר במחנה הפליטים שועפט, הגיע לכפר חיזמה הסמוך לירושלים כשהוא מצויד בסכין. באישום השני ההכנה התבטאה בכך שהנאשם שב לכפר חיזמה כשהוא מצויד בסכין, והוא שאל את המתלונן לפני שניסה לשסף את גרונו אם הוא ערבי. כידוע, הצטיידות בסכין מקיימת את רכיב ה"הכנה". ראו ע"פ 396/69 הנ"ל.

72. עיקר המחלוקת בין הצדדים נגעה לרכיב ה"כוונה להמית". הנאשם טען שרכיב זה לא התקיים, מחמת שלטענתו לא התכוון להמית את המתלוננים אלא לפצועם. לעתים אף טען שציפה שחיילים יירו בו בעקבות התקיפה, וכך ישים קץ לחייו. טענות אלו של הנאשם - דינן להידחות, באשר הן סותרות את הראיות שהוצגו, מהן עולה בבירור שהנאשם החליט, התכוון ורצה לגרום למותם של המתלוננים.

73. הנאשם ניסה לשסף את גרונו של שני המתלוננים בסכין. ניסיון לשיסוף הגרון (במובחן מניסיון לפגוע במקומות אחרים, רגישים פחות, בגוף) מתיישב עם כוונה להמית ולא עם רצון לפצוע בלבד. הנאשם לא הסתפק בניסיון השיסוף, אלא - באישום הראשון - שב וניסה להתקרב למתלונן א', וכאשר מתלונן א' הרים חבילת קרטון כדי להתגונן, הרים הנאשם מוט ברזל באורך 150 ס"מ, המחובר לחישוק מתכת של צמיג רכב וזרק אותו לעבר מתלונן א' כדי לפגוע בו. נחישות חוזרת ונשנית זו של הנאשם אינה מתיישבת עם טענותיו בעניין היסוד הנפשי.

74. כמו כן, הימלטותו של הנאשם מהזירה לאחר ביצוע המעשים הן באישום הראשון הן באישום השני, בוודאי אינה מתיישבת עם הטענה שקיווה להיירות על ידי כוחות הביטחון. מה גם שמתלונן א' בעדותו בפניו אף מסר - בעדותו האמינה והנוגעת ללב - שבשעה שהנאשם תקפו "לא היו אנשים" (עמ' 14 לפרוטוקול). תיאור זה סותר את טיעוני הנאשם.

75. לכך יש להוסיף את דבריו החד משמעיים של הנאשם בפני החוקר טיירה לפיהם כוונתו הייתה לרצוח את המתלוננים, כלשונו "כן, תודה לאל" (שו' 200 לת/4), וכי הוא "הרוצח" שפעל נגד "הבן אדם שלא מאמין באלוהים" (שו' 194 לת/4).

76. זאת ועוד, בחקירתו הנגדית של הנאשם עלתה "ראשית הודאה" ברצונו לגרום למותם של המתלוננים, שכן הנאשם השיב תשובות סותרות: טען שלא התכוון לגרום למותם של המתלוננים אלא רק לפציעתם, ובעת ובעונה אחת טען שהג'ין הנטען כפה אותו לפעול למותם של המתלוננים:

י"ש: ...אני אומרת לך שהכוונה שלך בשני הפיגועים, הייתה לרצוח את שני הכופרים. זה נכון?
ת: לא.

ש: אז מה, מה התכוונת לעשות?

ת: הייתי מוכרח לעשות את אשר עשיתי.

ש: למה היית מוכרח?

ת: כי וואליד הכריח אותי.

ש: אבל אתה אמרת שהוא רצה לתת לך את, איך קראת לזה? מתנת השואה? נכון? ואתה סירבת.

ת: כן.

ש: אז תסביר את זה, מה הכוונה שסירבת?

ת: כשראיתי את הצבא ואת המשטרה, חששתי.

ש: איזה צבא ומשטרה ראית?

ת: בחיזמה. ראיתי את הצבא.

ש: לפני שעשית את מה שעשית או אחרי?

ת: אחרי.

ש: אממ... רגע, אז בזמן שעשית, כן החלטת שאתה עושה את זה.

ת: עשיתי את זה בעל כורחי, זו לא הייתה החלטה מרצוני החופשי.

ש: אבל אתה אומר שסירבת. יכולת לסרב.

ת: סירבתי למות כשהיד, שיירו בי.

ש: ולכן ברכת?

ת: כן.

ש: אבל למחרת בבוקר באת עוד פעם.

ת: כי רציתי למות כשהיד.

ש: אז כן רצית.

ת: הייתי בעל כורחי לעשות את הדבר שעשיתי, ומתוך כוונה למות כשהיד" (עמ' 73-74 לפרוטוקול).

77. ב"כ הנאשם ניסה למצוא תימוכין לטענותיו לפיהן כל שרצה הנאשם הוא לפצוע את

המתלוננים, בעובדה שהנאשם השתמש בסכין יפנית. לגישתו, שימוש בסכין יפנית מלמד על היעדר כוונה לגרום למוות. לא ברור מה הבסיס לטענה זו, ולא ברור מדוע מי שמנסה לשסף את גרונו של אדם - אפילו באמצעות סכין יפנית - אינו מתכוון לפשוטם של דברים, היינו לגרום למותו של האדם. בפסיקת בית המשפט העליון הוכר, כמובן מאליו, השימוש בסכין יפנית ככלי רלוונטי לביצוע העבירה של ניסיון לרצח. ראו למשל ע"פ 4737/18 הנ"ל; ע"פ 9045/16 אדנני נ' מדינת ישראל (7.3.2018).

78. טיעוני ב"כ הנאשם לפיהם מהות הפציעות שנגרמו בפועל למתלוננים מלמדת, כביכול, על רצונו של הנאשם אך לפצוע את המתלוננים ולא להמיתם, אף הם אינם יכולים להתקבל. אין להמעיט מחומרת הנזקים שגרם הנאשם למתלוננים, כאשר למתלון א' נגרם חתך בצוואר באורך כארבעה ס"מ, שחדר בחלקו את הפלטיזמה, והוא נזקק לתפרים; ולמתלון ב' נגרמו שלוש דקירות בצוואר: חתך חוצה פלטיזמה ב-Zone 2; חתך שטחי נוסף ב-Zone 2; וחתך שטחי נוסף ב-Zone 1. מתלון ב' נזקק למספר רב של תפרים באמצעות סיכות ואושפז ליום אחד. העובדה שלמרבה המזל מתלון א' - כפי שתיאר בעדותו בפנינו (עמ' 14 לפרוטוקול) - זעק לעזרה, והעובדה שבעל החנות ובעל המכולת הסמוכים נחלצו לעזרתם של המתלוננים, אין בה כדי להעיד כהוא זה על כוונתו המקורית של הנאשם.

79. הנאשם הוסיף וטען כאילו במעשיו כלפי מתלון ב' השתמש בשבר של הסכין היפנית, שנשברה במהלך מעשיו באישום הראשון, ומכאן שלא התכוון - לטענתו - להמית את מתלון ב'. אכן, הסכין היפנית בה השתמש הנאשם באישום הראשון נשברה במהלך ניסיונו של הנאשם לשסף את גרונו של מתלון א'. כפי שהעיד מתלון א' בפנינו, הוא הבחין שהנאשם משתמש בסכין יפנית רחבה, ולאחר האירוע הבחין בחלק מלהב הסכין - באורך כ- 10 ס"מ - על הרצפה, ומתלון א' מסר את חלק הלהב השבור בו הבחין לידי המשטרה (עמ' 18 לפרוטוקול). אולם, גרסת הנאשם לפיה באישום השני עשה שימוש רק בחלק הסכין שנותר בידי היא גרסה חדשה, זה מקרוב באה, שהושמעה לראשונה במהלך עדותו, עדות שמטבע הדברים נשמעה לאחר שמתלון א' העיד בדבר שבירת הסכין (עמ' 64, 65, 82-83 לפרוטוקול). הגרסה אינה מתיישבת עם תשובתו של הנאשם לכתב האישום, אז הודה הנאשם במפורש בשימוש ב"סכין" ולא ב"שבר של סכין". ראו הודאת הנאשם בעובדות סעיף 2 לאישום השני (תשובת הנאשם לאישום, עמ' 7 לפרוטוקול), כשבסעיף 2 לאישום השני נכתב כי "הוציא הנאשם סכין מכיס מכנסיו והחל לשסף את צווארו של מתלון ב' באמצעות הסכין..." (ההדגשה הוספה). הגרסה אף אינה מתיישבת עם הפציעות המשמעותיות שנגרמו למתלון ב' כתוצאה ממעשיו של הנאשם באמצעות הסכין. על כן, דין הגרסה בדבר שימוש ב"שבר של סכין יפנית" להידחות בחוסר אמון. אולם, אפילו נניח שהנאשם השתמש בשבר של סכין, אין בכך כדי ללמד שלא הייתה לנאשם כוונה לגרום למותו של מתלון ב', ויעידו הפציעות החמורות שנגרמו למתלון ב' כתוצאה מניסיונו של הנאשם לשסף את גרונו.

80. לפיכך, אני קובעת כממצא שבעובדה כי התקיים בנאשם הרכיב של "החלטה להמית" הן באישום הראשון הן באישום השני.

81. המניע האידיאולוגי הנדרש לצורך הרשעה בעבירה לפי החוק למניעת טרור אף הוא הוכח בבירור. הנאשם ניסה לשסוף את גרונו של מתלונן ב' רק לאחר ששאל את מתלונן ב' אם הוא ערבי, ונענה בשלילה. כפי שהעיד בפניו מתלונן א', הנאשם ניסה לשסוף את גרונו בשעה שמתלונן א' שוחח עם בנו בטלפון, מסתמא שלא בערבית (עמ' 12, 14 לפרוטוקול). בנוסף, בדבריו בפני החוקר טירה הבהיר הנאשם חזר והבהר כי ביצע את מעשיו ממניעים אידיאולוגיים. ראו למשל דברי הנאשם לפיהם דקר את המתלוננים מתוך "הגנה על הדת, לא רק בגלל שהם יהודים, אלה רק החוקים שלהם ולשלוט במדינה והנוכחות שלהם במדינה הזאת" (שו' 105 לת/4). הדברים ברורים, חד משמעיים ומדברים בעד עצמם.

82. לפיכך, אני קובעת כממצא שבעובדה כי התקיים בנאשם המניע האידיאולוגי הנדרש לצורך הרשעה בעבירה לפי החוק למניעת טרור.

83. משעה שהנאשם הודה ברכיבי היסוד העובדתי; הוכחו רכיבי היסוד הנפשי; ונדחתה טענת חוסר השפיות של הנאשם - יש להרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

התוצאה

84. מהטעמים שפורטו לעיל, אנו מרשיעים את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, כדלקמן:

(א) באישום הראשון - עבירה של מעשה טרור של ניסיון לרצח לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז- 1977 בצירוף סעיף 37 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו- 2016.

(ב) באישום השני - עבירה של מעשה טרור של ניסיון לרצח לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז- 1977 בצירוף סעיף 37 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו- 2016.

חיה זנדברג, שופטת

השופט א' דראל - סגן נשיא:

אני מסכים

ארנון דראל, סגן נשיא
השופט א' אברבנאל:

אני מסכים

אלי אברבנאל,
שופט

הוחלט להרשיע את הנאשם בעבירות כמפורט לעיל.

ניתן היום, כ"ה בסיון התשפ"ד, 1.7.2024, במעמד הצדדים.

חיה זנדברג,
שופטת

אלי אברבנאל,
שופט

ארנון דראל, סגן נשיא